

\МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

кафедра соціальних та економічних дисциплін, факультет № 2

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «**Юридична логіка**»
обов'язкових компонент освітньої програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
081 Право (поліцейські)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 2
Протокол від 29.08.2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціальних та економічних дисциплін
(протокол від 29.08.2023 р. № 7).

Розробники:

1. Завідувач кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2, кандидат економічних наук, доцент Ткаченко С.О.
2. Доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2, доктор економічних наук, доцент Сєвідова І.О.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 ХНУВС, д.ю.н., професор Салманова О.Ю.
2. Професор кафедри фінансів факультету обліку і фінансів Харківського біотехнологічного університету, д.е.н., професор Олійник О.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти		Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3,0.	08	«Право»	Навчальний курс 1
	(шифр)	(галузь знань)	
Загальна кількість годин – 90.	081	«Право»	Семестр 2
	(шифр)	(спеціальність)	
Кількість тем – 8.	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти		Види підсумкового контролю: залік
	(сво)		
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:			
Лекції – 14.			
Семінарські заняття – 32.			
Самостійна робота – 44.			
Індивідуальні завдання:			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є мотивування курсантів до логічного, аналітичного та критичного мислення, а також формування в них вміння уникати помилок при наданні юридичних оцінок.

Завдання навчальної дисципліни:

- мотивувати курсантів до логічного та критичного мислення за допомогою наведення прикладів логічних помилок із юридичної практики;
- сформувати в них вміння уникати помилок при наданні юридичних оцінок за допомогою застосування діалогічних методів навчання, виконання практичних вправ і розв’язання ситуативних задач, а також виконання завдань Веб-квесту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни курсанти повинні **знати**:

- понятійний апарат «Юридичної логіки» і значення та роль логіки в юридичній діяльності;
- правила поділу та визначення понять;
- етапи формування поняття скоєного правопорушення;
- умови істинності юридичних суджень;
- умови правильного формулювання питань і відповідей;
- закони логіки та особливості їх застосування в юридичній діяльності;
- правила побудови умовиводів при наданні юридичних оцінок, зокрема при кваліфікації правопорушення;
- теорію гіпотез й її роль у юридичній діяльності;
- правила доказу та спростування.

Міждисциплінарні зв’язки: знання «Юридичної логіки» допоможе курсантам оволодіти різнобічною інформацією при вивченні всіх циклів дисциплін, що передбачені навчальним планом при підготовці бакалаврів за спеціальністю 081 «Право». Здобуті знання мають особливе значення при професійній і практичній підготовці курсантів, а саме: при вивченні кримінального, господарського, фінансового, екологічного та трудового права, кримінології, кримінального процесу, криміналістики, а також при прийнятті рішень у кримінальному впровадженні і т.д.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни курсанти повинні **вміти**:

- правильно вживати і розуміти поняття, будувати з них зрозумілі судження, формувати поняття скоєного правопорушення;
- розпізнавати істинність юридичних суджень;
- правильно формулювати питання й відповіді під час опитування та допиту;
- правильно застосовувати закони логіки при наданні юридичних оцінок, зокрема у процесі кваліфікації злочинів;
- виводити істинний висновок, використовуючи різні форми умовиводів, при наданні юридичних оцінок, зокрема при кваліфікації правопорушення;

- висувати надійні гіпотези (версії) щодо правопорушення та здійснювати ефективну перевірку висунутих гіпотез (відпрацювання версій) правопорушення з метою запобігання юридичних помилок;
- відстоювати, оцінювати або переглядати власну позицію, оцінювати і правильно критикувати позицію опонента.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Предмет і значення юридичної логіки».

Поняття про логіку та мислення. Поняття логіки. Поняття мислення. Поняття логічного мислення. Мислення як предмет логіки. Основні закономірності логічного мислення.

Види та форми логічного мислення. Види логічного мислення та їх характеристика (образно-логічне, абстрактно-логічне, словесно-логічне). Основні форми логічного мислення та їх визначення (поняття, судження, умовивід). Сучасні способи мислення людини (логічне, аналітичне, критичне, творче, креативне, кліпове): їх характеристика та взаємозв'язок. Значення сучасних способів мислення в юридичній діяльності.

Логіка в юридичній діяльності. Сутність юридичної логіки. Місце та значення логіки в забезпеченні істинності юридичної діяльності.

ТЕМА № 2. «Поняття та їх застосування в юридичній діяльності».

Головні логічні характеристики поняття: обсяг і зміст. Класифікація понять за обсягом і змістом.

Відношення між поняттями. Класифікації понять по відношенню один до одного (порівняних і непорівняних, сумісних і несумісних). Зображення відношень між поняттями за допомогою колових схем.

Логічні операції з поняттями. Операція поділу поняття. Види поділу. Класифікація. Правила поділу понять і типові їх порушення. Операції обмеження та узагальнення поняття. Операція визначення поняття. Визначення через найближчий рід та видові ознаки. Правила побудови дефініції та типові їх порушення. Операції, що замінюють визначення (опис та характеристика), специфіка їх використання у юридичній діяльності.

Формування поняття скоєного правопорушення.

ТЕМА № 3. «Судження як форма логічного мислення в юридичній діяльності».

Сутність судження та підстави формування суджень у процесі кваліфікації злочину. Поняття «категоричні атрибутивні судження». Поняття «гіпотетичні судження». Граматична форма судження. Елементи логічної структури судження. Підстави формування суджень у процесі кваліфікації злочину.

Види суджень і умови їхньої істинності. Класифікація суджень (за ступенем вірогідності, за ступенем складності, за якістю, за кількістю, за якісно-кількісною характеристикою).

Відносини суджень. Логічні правила визначення істинності юридичних суджень. Логічний квадрат. Таблиця істинності.

Логіка запитань і відповідей в юридичній практиці. Запитання, його структура та види. Відповідь, її структура та види.

ТЕМА № 4. «Закони логіки та їх використання в юридичній діяльності».

Поняття закону логіки. Загальні властивості законів логіки.

Види законів логіки та можливості їх використання при кваліфікації злочинів. Закон тотожності, умови його застосування та типові порушення. Закон несуперечності та його порушення. Закон виключення третього та його порушення. Закон достатньої підстави та типові його порушення.

Значення законів логіки в юридичній діяльності.

ТЕМА № 5. «Дедуктивний умовивід як логічна основа кваліфікації злочину та інших юридичних оцінок».

Поняття дедуктивного умовиводу та його роль у процесі кваліфікації злочину. Структура умовиводу. Основні форми умовиводу. Поняття дедуктивного умовиводу. Значення дедуктивного умовиводу при кваліфікації злочину.

Правила простого категоричного силогізму, що використовуються при кваліфікації злочинів. Поняття простого категоричного силогізму. Структура силогізму. Спеціальні правила, які використовуються при побудові термінів і засновку.

Фігури (формули) силогізму. Схематичне зображення першої, другої, третьої та четвертої фігури (формули) простого категоричного силогізму. Правила використання першої, другої, третьої та четвертої фігури (формули) простого категоричного силогізму.

Умовні, розділові та неповні дедуктивні умовиводи. Поняття умовного умовиводу і правило його побудови. Поняття умовно-категоричного силогізму. Способи виводу умовно-категоричного силогізму. Умовно-категоричний силогізм із виділяючим умовним судженням. Поняття розділового силогізму та його види (розділово-категоричний і умовно-розділовий). Правила їх побудови. Поняття неповного умовиводу. Типові помилки при побудові неповного умовиводу.

ТЕМА № 6. «Індукція та аналогія в юридичній діяльності».

Сутність індуктивного умовиводу. Поняття індуктивного умовиводу. Види індукції: повна та неповна. Поняття повної індукції. Її особливості. Правила забезпечення істинності заключення повної індукції. Поняття неповної індукції. Види неповної індукції. Характеристика видів неповної індукції.

Методи наукової індукції, за допомогою яких встановлюються причинні залежності. Характеристика методів наукової індукції.

Метод абстрагування в логічному аналізі причинно-наслідкових відносин. Поняття абстрагування. Основні правила (умови) абстрагування.

Умовивід за аналогією. Місце аналогії в судовому дослідженні. Поняття умовиводу за аналогією. Матеріальні та уявні моделі. Поняття «аналогія закону» та «аналогія права».

ТЕМА № 7. «Логічна гіпотеза в юридичному дослідженні».

Поняття і значення гіпотези. Побудова юридичних версій. Поняття гіпотези. Типи умов, за яких вирішуються завдання кваліфікації злочинів, пов'язані з попереднім висуванням гіпотез. Етапи побудова версій у процесі кваліфікації правопорушення. Умови побудови версій.

ТЕМА № 8. Логічний доказ в юридичному доведенні».

Поняття і значення логічного доказу. Поняття доказу (доказ як фактичне дане, доказ як процес). Логічні правила доказу. Структура логічного доказу. Правила доказу і спростування. Поняття спростування. Спростування тези, аргументів і демонстрації. Правила по відношенню до тези, підстави та демонстрації.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Усього	із них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. «Предмет і значення юридичної логіки»	9	1	4			4	
Тема № 2. «Поняття та їх застосування в юридичній діяльності»	9	1	4			4	
Тема № 3. «Судження як форма логічного мислення в юридичній діяльності»	12	2	4			6	
Тема № 4. «Закони логіки та їх використання в юридичній діяльності»	12	2	4			6	
Тема № 5. «Дедуктивний умовивід як логічна основа кваліфікації злочину та інших юридичних оцінок»	12	2	4			6	
Тема № 6. «Індукція та аналогія в юридичній діяльності»	12	2	4			6	
Тема № 7. «Логічна гіпотеза в юридичному дослідженні»	12	2	4			6	
Тема № 8. Логічний доказ в юридичному доведенні»	12	2	4			6	
Усього:	90	14	32			44	залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література
Тема № 1. «Предмет і значення юридичної логіки»		6, с. 25; 9; 10
	Контрольні питання: № 1-6 [6, с. 25]. Переглянути документальні фільми «Критичне мислення» і «Кліпове мислення» [9; 10].	
Тема № 2. «Поняття та їх застосування в юридичній діяльності»		1, с. 47-48; 6, с. 53, 56
	Контрольні питання: № 1-8 [6, с. 53]. Завдання: 5.1 [1, с. 47]; 6.1 [1, с. 47]; 7.1 [1, с. 48]; 8.1 [1, с. 48]; 8 [6, с. 56].	
Тема № 3. «Судження як форма логічного мислення в юридичній діяльності»		1, с. 82-84; 6, с. 72, 74; 3, с. 209-230, с. 236-246, с. 254-259, с. 266-271; 6, с. 73; 30; 31; 32; 33
	Контрольні питання: № 1-7 [6, с. 72]; [2, с. 230; 246; 271]. Завдання: 2.1 [1, с. 82]; 4.1 [1, с. 83]; 5.1 [1, с. 83]; 6.1 [1, с. 84]; 7 [6, с. 74]; 5г [6, с. 73].	
Тема № 4. «Закони логіки та їх використання в юридичній діяльності»		1, с. 158-160; 2, с. 39; 6, с. 131
	Контрольні питання: № 1-4 [6, с. 131]. Завдання: 1.1 [1, с. 158]; 3.1 [1, с. 158]; 4.1 [1, с. 159]; 5.1 [1, с. 159-]; 6.1 [1, с. 160]; 12 [2, с. 39].	
Тема № 5. «Дедуктивний умовивід як логічна основа кваліфікації злочину та інших юридичних оцінок»		1, с. 131-134; 6, с. 96-97
	Контрольні питання: № 1-5 [6, с. 96]. Завдання: 3.1 [1, с. 131]; 4.1 [1, с. 132]; 5.1 [1, с. 133]; 6.1 [1, с. 134]; 5 [6, с. 97].	
Тема № 6. «Індукція та аналогія в юридичній діяльності»		1, с. 134; 3, с. 161-164; 6, с. 116, 119
	Контрольні питання: № 1-6 [6, с. 116]. Завдання: 7.1 [1, с. 134]; 1а [3, с. 161]; 2 [3, с. 161]; 7а [3, с. 162]; 9б [3, с. 163]; 10а [3, с. 163]; 11 [3, с. 164]; 4 [6, с. 119].	
Тема № 7. «Логічна гіпотеза в юридичному дослідженні»		1, с. 205-211; 6, с. 147-148, с. 160-161; 33; 34.
	Контрольні питання: № 1-6; № 1-7 [6, с. 147-148, с. 160-161]. Переглянути документальний фільм і передачу: Кримінальні справи. п. 6 ч. 2 – ст. 115 КК України; «Discovery. На місці преступлення. Серія 14» [33; 34]. Завдання: 1.1 [1, с. 205]; 2.1 [1, с. 205]; 3.1 [1, с. 206]; 4.1 [1, с. 207]; 5.1 [1, с. 207]; 6.1 [1, с. 208]; 9.5 [1, с. 210]; 2а [6, с. 148]; 2а [6, с. 161].	
Тема № 8. «Логічний доказ в юридичному доведенні»		1, с. 205-211; 6, с. 147-148, с. 160-161; 33; 34.
	Контрольні питання: № 1-6; № 1-7 [6, с. 147-148, с. 160-161]. Переглянути документальний фільм і передачу: Кримінальні справи. п. 6 ч. 2 – ст. 115 КК України; «Discovery. На місці преступлення. Серія 14» [33; 34]. Завдання: 1.1 [1, с. 205]; 2.1 [1, с. 205]; 3.1 [1, с. 206]; 4.1 [1, с. 207]; 5.1 [1, с. 207]; 6.1 [1, с. 208]; 9.5 [1, с. 210]; 2а [6, с. 148]; 2а [6, с. 161].	

5. Індивідуальні завдання

5.1. Теми цільових виступів

1. Основи мислення.
2. Логіка та мова.
3. Творчість як процес пізнання.
4. Логічні помилки: поняття та їх різновиди.
5. Юридична логіка: сутність і значення в юридичній діяльності.
6. Юридичне мислення: сутність і зміст.
7. Значення логіки для юристів.
8. Зв'язок між мисленням і мовою.
9. Логічна культура слідчого.
10. Поняття і слово.
11. Логічний аспект кваліфікації злочину.
12. Визначення як основа тлумачення тексту кримінально-правової норми.
13. Класифікація кримінально-правових норм як основа кваліфікації злочину.
14. Сутність і види юридичного поняття.
15. Формування поняття скоєного правопорушення.
16. Логічні операції з поняттями: види та використання в юридичній діяльності
17. Судження і зв'язок предметів.
18. Судження та речення.
19. Умовні судження в юридичній діяльності.
20. Особливості постановки питань і відповідей в юридичній діяльності.
21. Логіка запитань і відповідей у слідчій практиці.
22. Логічні помилки в роботі слідчого.
23. Закони логіки як евристичні правила слідчого.
24. Взаємозв'язок законів логіки та їх роль в юридичній діяльності.
25. Співвідношення законів формальної та діалектичної логіки.
26. Відмінність між істинністю та валідністю.
27. Силогістичне міркування.
28. Дедукція: безпосередні та опосередковані умовиводи.
29. Логічні міркування: дедуктивний висновок логічно правильних умовиводів.
30. Дедуктивний умовивід як логічна основа юридичних оцінок.
31. Різниця між індуктивними та дедуктивними міркуваннями.
32. Основні помилки в індуктивних умовиводах.
33. Аналогія в юридичному законі та аналогія у праві.
34. Використання індуктивних методів в юридичній діяльності.
35. Використання методу абстрагування в юридичній логіці.
36. Логічні основи слідчого експерименту.

37. Логічні основи застосування методу моделювання в розслідуванні злочинів.
38. Метод аналогії в слідчій діяльності.
39. Дослідження аргументації.
40. План оцінки аргументації.
41. Етапи застосування алгоритму мислення при аналізі аргументації.
42. Прийоми ведення дискусії та правила оптимізації взаємодії суб'єктів.
43. Теорія як особа форма мислення.
44. Основні форми розвитку наукового знання.
45. Розуміння аргументованого послання.
46. Оцінка аргументованого послання.
47. Критика аргументованого послання.

6. Методи навчання

Лекції навчальної дисципліни проводяться з застосуванням мультимедійних навчальних презентацій, а також інтерактивних (діалогічних) методів навчання – проблемно-діалогічних методів повідомлення навчального матеріалу (лекції-бесіди).

Засвоєння теоретичного матеріалу без виконання під час проведення семінарських занять практичних вправ і розв'язання ситуативних задач значно ускладнює його запам'ятовування, а головне розуміння. Тому виконання під час проведення семінарських занять достатньо великої кількості однотипних практичних вправ і розв'язання ситуативних задач, а також застосування діалогічних методів навчання та проведення Веб-квесту призначене для вироблення стійких навичок рішення, досягнення певного автоматизму в рішенні, що закладає основи так званої логічної інтуїції. Таким чином, засвоїти теоретичний матеріал без практичного неможливо та навпаки.

Семінарські заняття навчальної дисципліни проводяться в формі тренінгу з застосуванням діалогічних методів навчання (робота в парах; фронтальна відповідь у формі діалогу; опитування у вигляді інтерв'ю; діалог за допомогою записок; відгадай слово; діалог у колі; діалог «запитання-відповідь»; діалог абсурду; круглий стіл; рольові діалоги), в формі виконання практичних вправ і розв'язання ситуативних задач, а також у формі Веб-квесту.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття про логіку та мислення. Мислення як предмет логіки.
2. Основні закономірності логічного мислення.
3. Види та форми логічного мислення.
4. Логіка в юридичній діяльності. Сутність юридичної логіки.
5. Місце та значення логіки в юридичній діяльності.
6. Головні логічні характеристики поняття: об'єм і зміст.
7. Класифікація понять за об'ємом і змістом.
8. Зображення відношень між поняттями за допомогою колових схем.
9. Операція поділу поняття. Види поділу. Класифікація.
10. Правила поділу понять та типові їх порушення.
11. Операції обмеження та узагальнення поняття.
12. Операція визначення поняття. Визначення через найближчий рід та видові ознаки.
13. Правила побудови дефініції, типові їх порушення.
14. Операції, що замінюють визначення. Специфіка їх використання в юридичній діяльності.
15. Сутність судження: поняття, граматична форма судження, елементи логічної структури судження.
16. Підстави формування суджень у процесі кваліфікації злочину.
17. Класифікація суджень і умови їхньої істинності.
18. Відносини суджень.
19. Логічний квадрат. Таблиця істинності.
20. Сутність і логічна структура запитання.
21. Види запитань. Правила постановки запитань.
22. Сутність і види відповідей. Основні функції відповіді. Правила формулювання відповіді.
23. Поняття закону логіки. Загальні властивості законів логіки.
24. Закон тотожності, умови його застосування та типові порушення.
25. Закон несуперечності та його порушення.
26. Закон виключення третього та його порушення.
27. Закон достатньої підстави та типові його порушення.
28. Структура умовиводу. Основні форми умовиводу.
29. Поняття роль дедуктивного умовиводу та його у процесі кваліфікації злочину.
30. Правила простого категоричного силогізму, що використовуються при кваліфікації злочинів.
31. Фігури (формули) силогізму та правила їх використання.
32. Умовні, розділові та неповні дедуктивні умовиводи.
33. Сутність індуктивного умовиводу: поняття, види.
34. Поняття повної індукції. Її особливості. Правила забезпечення істинності.
35. Поняття неповної індукції. Види неповної індукції.

36. Характеристика видів неповної індукції.
37. Характеристика методів наукової індукції.
38. Метод абстрагування в логічному аналізі причинно-наслідкових відносин.
Основні правила (умови) абстрагування.
39. Умовивід за аналогією. Місце аналогії в судовому дослідженні.
40. Матеріальні та уявні моделі в аналогії.
41. Поняття «аналогія закону» та «аналогія права».
42. Поняття і значення гіпотези. Побудова юридичних версій.
43. Поняття і значення логічного доказу.
44. Логічні правила доказу. Структура логічного доказу.
45. Поняття спростування.
46. Спростування тези та правила по відношенню до неї.
47. Спростування аргументів і правила по відношенню до них.
48. Спростування демонстрації та правила по відношенню до неї.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти з навчальної дисципліни

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок курсантом (слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках курсантів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо курсант не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності курсантів (студентів, слухачів), становить – **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Курсант (слухач), який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену, заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється факультетами. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Курсантам (слухачам), які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Курсанти (слухачі), які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (екзамену чи заліку),

то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\frac{\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни}}{2} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Критерії оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти під час поточного (роботи на семінарських заняттях, виконання самостійних навчальних та індивідуальних творчих завдань) та підсумкового контролю (залік) ґрунтуються на здобутих рівнях навичок мислення курсантами, а саме:

1. Навички мислення низького рівня (відтворення чи впізнання інформації (знання); розуміння та інтерпретація (розуміння); перетворення з одних умов на інші (використання)). Даний рівень відповідає оцінці «задовільно».

2. Навички мислення високого рівня (ідентифікація частин та встановлення співвідношень (аналіз); скласти частини разом, щоб сформулювати єдине ціле (синтез); виявити цінності чи використати вже відомі критерії (оцінювання)). Даний рівень відповідає оцінці «добре» або «відмінно».

Оцінку результатів роботи здобувачів вищої освіти під час поточного (роботи на семінарських заняттях, виконання самостійних навчальних та індивідуальних творчих завдань) та підсумкового контролю (залік) із дисципліни «Юридична логіка» можна отримати при умові виконання наступних вимог:

Робота під час семінарських занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль (залік)
Отримати не менше 5 позитивних оцінок	Підготувати тему цільового виступу (наукову роботу), підготувати конспект за темою самостійної роботи, самостійно виконати практичні вправи та розв'язати ситуативні задачі за темами № 2-8, взяти участь у Веб-квесті	Відповісти на два теоретичні питання (не менше 30 балів) та виконати практичну вправу (розв'язати ситуативну задачу) (40-50 балів)

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94-96			
90-93			
85 – 89	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
80 – 84			
75-79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70–74	Задовільно ("зараховано")	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60-64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21–40			
1-20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

10.1. Рекомендована література

Основна

1. Бандурка О.М. Юридична логіка: підручник для студентів вищ. навч. закладів / О.М. Бандурка., О.В. Тягло; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: Золота миля, 2011. – 224 с.
2. Жеребкін В.Є. Логіка: підручник – 10-е вид., стер. – К.: Знання, 2008. – 255 с.
3. Мозгова Н.Г. Логіка: навч. посіб. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2011. – 248 с.
4. Ряшко В.І. Логіка: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
5. Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400 с.
6. Шепетяк О.М. Логіка. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Олег Шепетяк. – Київ: Фенікс, 2015. – 256 с.

Допоміжна

7. Богдановський І. В. Логіка: опорний конспект лекцій / І. В. Богдановський. – К.: МАУП, 2004. – 168 с.
8. Логіка: Навч. посібник. Вид. 2-е. / А. А. Івін. – К.: Знання, 1998. – 240 с.
9. Логіка: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисципліни / В. Х. Арутюнов, Д. П. Кирик, В. М. Мішин. – К.: КНЕУ, 2002. – 127 с.
10. Мозгова Н. Г. Логіка Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України) / Н. Г. Мозгова - Київ: Каравела, 2007. – 248 с.
11. Сластенко Є.Ф. Логіка: Навчальний посібник / Є. Ф. Сластенко, С. М. Ягодзінський. – К.: НАУ, 2005. – 192с.
12. Павлов В.І. Логіка у запитаннях, відповідях і аргументаціях. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 408 с.
13. Щербина О.Ю. Логіка для юристів. Вид. 2-ге, допов. і перероб. – К.: Юридична думка, 2004. – 264 с.
14. Карамишева Н.В. Логіка (Теоретична і прикладна) навчальний посібник. – К.: Знання, 2011. – 455 с.

10.2. Інформаційні ресурси

15. <http://www.court.gov.ua> - Судова влада України (офіційний портал)
16. <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України
17. <http://www.scourt.gov.ua> - Верховний Суд України
18. <http://revestr.court.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень
19. <http://www.rada.gov.ua> - Верховна Рада України